nuo 60 iki 170 cm. P ir ŠV kapinyno dalyje, tarp nedegintų žmonių kapų rastieji degintiniai kapai buvo tokiose pat pailgose duobėse. Čia sudegę žmogaus kaulai būdavo sudėti į medinį karstą krūvelėje, o įkapės, daugiausia nedegintos, išdėstytos ta pačia tvarka, kaip ir nedegintų žmonių. Kapinyno R dalies kapai ovalo formos duobėse. Dažnai sudegę žmogaus kaulai ir dirbiniai randami visame kapo duobės sampile. Šioje kapinyno dalyje degintiniai kapai yra vėlyviausi, nepasižymi tokiomis gausiomis įkapėmis.

Degintinių kapų įkapės beveik nesiskiria nuo griautinių kapų radinių. Iš degintinių kapų su ypač gausiomis įkapėmis minėtini moterų kapai Nr. 13, 16, vyrų kapai Nr. 17, 21. Šiuose kapuose buvo rasta po 20 ir daugiau įvairių dirbinių.

Ištirtoji Genčių I kapinyno dalis datuojama IX-XII a., priklauso kuršiams.

Mykolas Michelbertas

TYRINĖJIMAI KVĖDARNOS APYLINKĖSE 1985 M.

1985 m. VVU Lietuvos TSR istorijos katedra Kvėdarnos apylinkėse, Šilalės raj., tęsė Paragaudžio pilkapyno tyrinėjimus, pradėtus 1982 m. VVPI. 1982 m. pilkapyne, esančiame apie 3 km į Š nuo Kvėdarnos, Jūros upės krante buvo ištirti 4 pilkapiai su akmenų vainikais ir grindiniais, I-II m. e. amžių kapais (žr.: ATL 1982 ir 1983 metais. V., 1984, p. 58-60).

1985 m. R pilkapyno pakraštyje buvo ištirti dar 2 pilkapiai (tęsiant ankstyvesnių metų numeraciją, jie pažymėti romėniškais skaitmenimis V ir VI). Penktasis pilkapis buvo vienas didžiausių šioje pilkapyno dalyje - jo sampilo dydis - 11,5x11 m, aukštis - 0,7-0,8 m. Sampilo pakraštyje buvo kiek ištęsto ap-

skrilimo formos akmenų vainikas, kurio statybai panaudota virš 300 akmenų, jų tarpe gana didelių (75x90 cm, 50x100 cm ir pan. dydžio). Akmenų vainiko dydis vidinėje pusėje - 6,5x7,5 m. Aptiktos ir vidinio mažesnio akmenų vainiko liekanos. Pastarojo vainiko skersmuo vidinėje pusėje buvo apie 3,7x4,2 m.

Pilkapyje buvo 2 kapai. Griaučiai beveik visiškai sunykę, praktiškai rastos tik mirusiųjų įkapės. Centrinis - vyro kapas buvo pačiame pilkapio centre, vidiniame akmenų vainike, 0,9-0,95 m gylyje nuo dabartinio sampilo paviršiaus. Įkapes sudarė geležinis įmovinis ietigalis karklo lapo formos plunksna, įmovinis kirvis, peilis lenkta nugarėle ir kalkakmenio galąstuvas (pastarojo dėl sunykimo paimti nepavyko). Matyt, palaidojus šį mirusįjį ir buvo supiltas pilkapis.

Antrasis kapas - mergaitės. Ji palaidota V - IV pilkapio dalyje. Buvo išardyta dalis išorinio vainiko, po to kapo išorinėje pusėje prie apskrito vainiko buvo pritvertas puslankio formos priestatas iš akmenų. Priestato dydis vidinėje pusėje buvo 1,5x3,1 m. Toks kapo įrengimas Žemaitijos senojo geležies amžiaus pilkapiuose pastebimas pirmą kartą. Mergaitės įkapes sudarė 2 plokšteliniai antsmilkiniai, puošę galvą iš abiejų pusių, cilindrėlių apvara, prūsų serijos akinė segė, įvijinės apyrankės liekanos. Aptiktas ir geležinės ylos su mediniu koteliu fragmentas.

VI pilkapis buvo mažesnis. Jo sampilo skersmuo buvo 9 m, aukštis - 0,9 m. Jis buvo gerokai nukentėjęs - išlupinėti vainiko akmenys, ant sampilo augo du dideli medžiai. Apie 0,85 m gylyje nuo sampilo viršaus, po medžio šaknimis aptiktos moters ar mergaitės įkapės - žalvarinė antkaklė trimitiniais galais, akinė sagė, geležinio dirbinio (smeigtuko?) fragmentas.

Įkapės leidžia ištirtus pilkapius datuoti senojo geležies amžiaus periodu B_2 (apie 70-150 m.e.m.).

Be jokios abejonės Paragaudžio piikapiai yra vieni iš ankstyviausių vakariniame regione pakraštyje. Čia dar pastebimos senesnės laidosenos tradicijos - keli akmenų vainikai pilkapyje.

Ekspedicija atliko ir gelbėjamo pobūdžio tyrinėjimus Kvėdarnos miestelio PV pakraštyje, prie keliuko į Padievaičio piliakalnį. 1985 m. pavasarį, kasant duobes naujų namų pamatams, čia buvo suardyta keletas vėlyvojo geležies amžiaus žmonių kapų, žirgo kapas. Paaiškėjo, kad Kvėdarnos kapinyno, jau žinomo archeologams iš atsitiktinių radinių, ribos yra daug platesnės. Pavyko surinkti iš vietinių gyventojų dalį suardytų kapų įkapių. Tai vytu lankeliu antkaklių fragmentai, įvijinis žiedas, rombinis kabutis, dvinariai žąslai su grandimis galuose.

Čia atidengtas apie 130 m^2 plotas. Ariamos žemės sluoksnyje (apie 20-25 cm gylyje) aptikta sudegintų žmonių kauliukų, žalvarinių karolių, žiedas pastorinta priekine dalimi, fragmentas , pasaginės segės žvaigždiniais galais, apdegęs geležinis peilis, kitų daiktų fragmentai. Matyt, tirtame plote kapai buvo suardyti ariant lauką. Sprendžiant pagal įkapių likučius, nedeginti mirusieji Kvėdarnos kapinyne laidoti apytikriai X-XI a. Sudegintųjų kapai turėtų būti vėlyvesni. Kai kurie vyrai buvę palaidoti su žirgais, žirgai laidoti su apranga.

Jonas Stankus

BANDUŽIŲ PLOKŠTINIO KAPINYNO TYRINĖJIMAI

Bandužių kapinynas yra Klaipėdos miesto P pakraštyje, plento Klaipėdos Vakarų laivų remonto įmonė-Rimkai kairėje pusėje, apie 85-95 m į Š nuo plento. Čia stūkso neaukšta kalvelė, ištįsusi V-R kryptimi. Jos PR dalyje yra senos kaimo kapinaitės, iš V - dirvonuojantis laukas, iš Š - pievos.